

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 19 czerwca 2001 r.

35157

RPO/377276/01/XI/GR

Pan Aleksander Kwaśniewski
Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Prezydencie,

Zgromadzenie Ogólne NZ proklamowało lata 2001-2010 "Międzynarodowym Dziesięcioleciem Kultury Pokoju i Przeciwdziałania Przemocy na Rzecz Dzieci Świata". Polska przyłączyła się do tych działań. Podczas inauguracji ogólnopolskiej kampanii "Dzieciństwo bez Przemocy", w dniu 20 marca br. w Pałacu Prezydenckim, wiele miejsca poświęcono sprawom genezy i rozmiarów przemocy wobec dzieci w Polsce. Przytoczono też szereg przytłaczających w swej wymowie danych. Także w opinii organizacji pozarządowych, które ostatnio przedstawiały na forum międzynarodowym sytuację dzieci w naszym kraju podstawowym problemem jest przemoc wobec dzieci ("Unfinished business - EU enlargement and child rights"; Nykoping, Sweden, May 4, 2001). Fakty te skłaniają na nowo do rozważenia skuteczności środków prawnych chroniących dzieci przed niegodnym traktowaniem w czasach pokoju i wojny, w domach rodzinnych i instytucjach publicznych.

Przepisy prawa polskiego winny gwarantować skuteczną walkę z tym zjawiskiem. Artykuł 72 ust.1 Konstytucji nakłada na władze publiczne obowiązek ochrony dzieci przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją, daje także każdemu obywatelowi legitymację do żądania podjęcia takich działań przez władze. Szereg przepisów niższego rzędu konkretyzuje ten zapis. wzrosła niewątpliwie wrażliwość społeczeństwa na zjawisko przemocy (zwłaszcza wobec osób bezbronnych) oraz wiedza o następstwach okrutnego traktowania w dzieciństwie.

Z coraz większym zrozumieniem spotyka się teza, że podstawą ochrony przed przemocą jest jak najgłębsza i najwcześniejsza profilaktyka, a więc także kreowanie i

propagowanie pozytywnych wzorców. Dotyczy to zwłaszcza środowiska rodzinnego, które w największym stopniu wpływa na kształtowanie postaw wyrastających w nim dzieci, ale też którego autonomię najszczelniej chronią przepisy prawne.

Z tego właśnie względu, w moim przekonaniu, doprecyzowania wymagają normy życia rodzinnego i wzajemnych powinności w rodzinie wyznaczone w znacznej mierze przez system prawny. Odnosi się to przede wszystkim do przepisu określającego treść i sposób wykonywania władzy rodzicielskiej (art. 95 Kro), który powinien ustalać "minimalny standard" stosunków rodzinnych. Respektowanie przez rodziców godności - stanowiącej, zgodnie z art. 30 Konstytucji, "źródło wolności i praw człowieka i obywatela" winno być pierwotnym obowiązkiem rodziców względem dziecka i tworzyć wzorzec stosunków w rodzinie oraz poza nią. Tymczasem żaden z przepisów oddziału Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego zatytułowanego "Władza rodzicielska" nie zawiera odniesienia do konstytucyjnej zasady poszanowania i ochrony przyrodzonej godności człowieka. W dokumencie przygotowywanym na Sesję Specjalną Narodów Zjednoczonych w sprawach dzieci (NY, wrzesień 2001 r.) czytamy: "Dzieci muszą stanowić punkt wyjścia wszelkich wysiłków podejmowanych w kierunku kształtowania kultury pokoju, wolnej od przemocy (...) daje (to) światu okazję propagowania szacunku do życia i godności każdej istoty ludzkiej (...)".

O uzupełnienie treści art. 95 § 3 Kro o zapis nakładający na rodziców obowiązek respektowania przyrodzonej godności dziecka występowałem w czasie inauguracji kampanii "Dzieciństwo bez przemocy", którą objęła swym patronatem Małżonka Pana Prezydenta, Pani Jolanta Kwaśniewska. Nie mając kompetencji do występowania z inicjatywą ustawodawczą, zwracam się do Pana Prezydenta z prośbą o przedstawienie tej propozycji polskiemu Sejmowi. Pragnę tym samym wyrazić poparcie dla działań, które czynią dzieciństwo polskich dzieci szczęśliwszym, a także pozwalają mieć nadzieję, że jako społeczeństwo zmierzamy ku lepszej przyszłości.

Z wyrazami poważania

/-/ Prof. dr Andrzej Zoll